

1

Kako dobro poznamo ptice?

// Dominik Bombek

1: V grmovni gozdni podrasti se skrivajo različne vrste ptic, tudi črnoglavka (*Sylvia atricapilla*).
foto: Ivan Esenko

2: Katere ptice živijo v gozdnih plasteh?

»Kdo bi mi znal povedati, kaj je ptica?« je vprašal učitelj.
»Aha, ja, mislim ... Že vem, ptice letajo po zraku,« je zajecjal učitelj Miha.

»Prav. Ali res samo ptice letajo po zraku? Kaj pa metulji, kačji pastirji, netopirji? Ti organizmi tudi letajo, pa nimajo veliko skupnega s pticami. Ptici, kot sta emu in noj, pa ne moreta letati po zraku,« pojasni učitelj.

»No ja, potem pa so ptice tiste, ki ležejo jajca,« reče Andreja.
»Spet ne bo prav, krokodil leže jajca, pa ni ptič,« se namrščijo učitelj.

»Hm, za ptice je značilno ..., da imajo perje!« reče Nejc.
»To pa bo držalo. Ptice se od drugih organizmov že na prvi pogled ločijo po tem, da so pokrite s perjem,« pojasni učitelj.

Tako navadno poteka ura naravoslovja v 7. razredu. Lahko pridemo do zaključka, da učenci veliko znajo, vendar morajo to znanje še povezati, nadgraditi in utrditi. Sčasoma postajajo bolj radovedni, zastavljajo vprašanja učitelju in tako poskušajo razrešiti svoje dvome. Včasih je njihovo sodelovanje odvisno od njihove razpoložnosti, spet kdaj od vsebine, ki jo morajo osvojiti ...

V uredništvu Sveta ptic se je porodila ideja, da v svoji poljudni reviji odstopi prostor za vsebine, ki bodo lahko kot dopolnilo pri učenju naravoslovja in biologije v osnovni šoli. Zakaj pa ne! Mislim, da je tako dopolnilo primeren dodatek za učence in tudi učitelje, da bi pouk še dodatno popestrili.

Pa se spet vrnimo k našim pticam!

KJE ŽIVIJO?

Ptice so se prilagodile na raznovrstne življenjske prostore. Najdemo jih v gozdovih, na travnikih, poljih, gorah, mokriščih in še bi lahko našteval. Življenjski prostor potrebujejo za preživetje in so od njih življenjsko odvisni; tu denimo gnezdi, se prehranjujejo, najdejo zavetje ipd.

KAKO UGODNI SO SLOVENSKI GOZDOVI ZA ŽIVLJENJE RAZNOVRSTNIH PTIC?

Gozd je življenjski prostor, ki je v Sloveniji najboljše. Prekriva več kot polovico površine Slovenije. Zaradi geografske lege, razgibanega reliefa in različnih podnebnih razmer pri nas uspevajo različni tipi gozdov: listnati, mešani in iglasti gozdovi. V Sloveniji je prvotno razširjenih 71 drevesnih vrst, od tega je 61 vrst listavcev in samo 10 vrst iglavcev. Raznolikost gozdnih tipov je tudi razlog, da imamo v naših gozdovih pestro vrstno sestavo ptic.

KJE V GOZDU NAJ IŠČEM PTICE?

Ptice lahko opazujemo v različnih plasteh v gozdu. Posamezne plasti so njihov življenjski prostor, kjer si naredijo gnezdo, iščejo hrano ali pa se skrivajo pred nevarnostmi. Lahko jih najdemo v krošnjah dreves, dajejo jim zavetje pred padavinami in neurji. V krošnjah si nekatere ptice naredijo gnezda in iščejo hrano. Debla potrebujejo ptice duplarice za urejanje dupel, ki jih uporabijo kot gnezdišče. Hranijo se pa tudi z žuželkami in njihovimi ličinkami, ki jih najdejo pod lubjem. Podrast sestavljajo mlada drevesa in grmovnice. Zaradi gostega prepleta vej in listja je podrast za nekatere vrste ptic idealno kritje pred plenilci. V gostem prepletu vej si naredijo gnezda, prav tako pa si tu poiščejo hrano (žuželke, plodove). Zelišča in tla so zelo pomembna za ptice. Tukaj najdejo dovolj hrane zase in za svoj zarod. Nekatere pa se s svojo varovalno barvo popolnoma zlijejo z listnim opadom na tleh in tukaj celo gnezdi.

ČESA SMO SE NAUČILI?

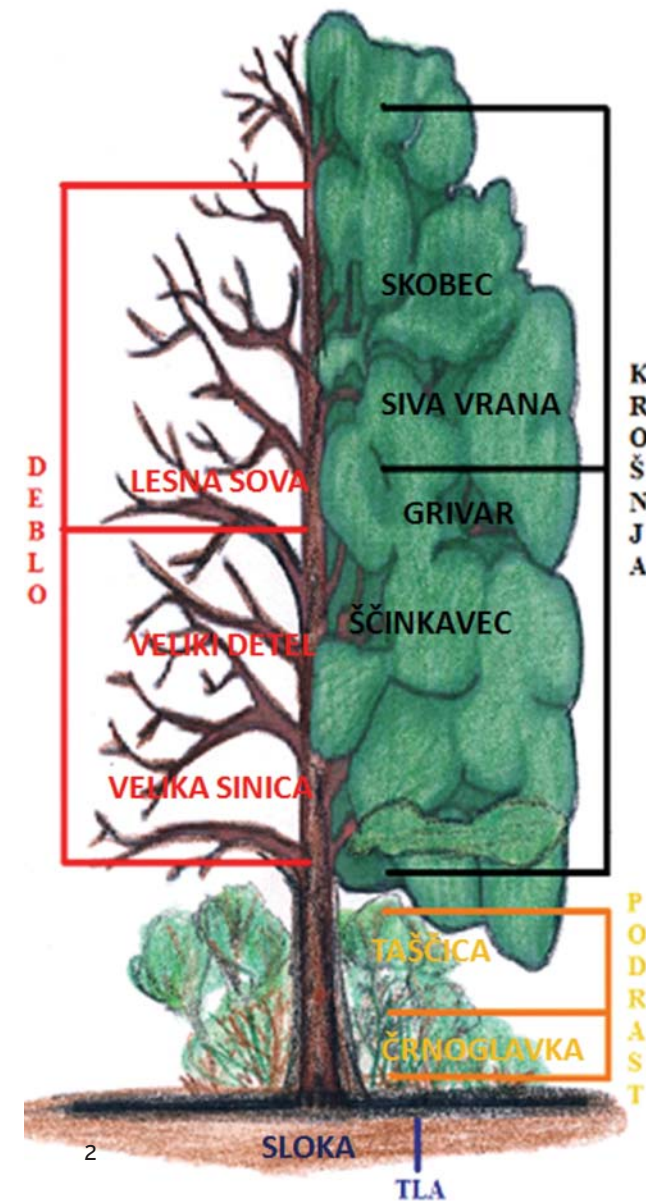
Ptice se ločijo od drugih organizmov po tem, da so pokrite s perjem.

Ptice so se uspešno prilagodile na življenje v različnih življenjskih prostorih.

V Sloveniji zaradi različnih gozdnih sestojev le-te naseljuje veliko različnih vrst ptic.

Ptice živijo v različnih gozdnih plasteh. Tam iščejo hrano, imajo gnezda ali pa se skrivajo pred plenilci.

Tukaj je podanih le nekaj osebnih izkaznic ptic. Ostale izkaznice lahko naredijo učenci sami in si pri tem pomagajo s priložnikom za določevanje ptic. Dodatne materiale lahko najdete na spletni strani revije Svet ptic <http://www.ptice.si/projekti/svetptic/> v zavihku Izobraževanje. ●

2

VRSTA: lesna sova (*Strix aluco*)
BIVALIŠČE: najpogosteje gnezdi v drevesnih duplih
HRANA: miši, ptice, hrošči
ZANIMIVOST: mladiči zapustijo gnezdo, ko še ne znajo leteti

foto: Milan Cerar

VRSTA: veliki detel (*Dendrocopos major*)
BIVALIŠČE: v deblo drevesa izdolbe duplo
HRANA: v trhljem lesu išče ličinke hroščev, pozimi se prehranjuje še s semeni
ZANIMIVOST: dupla, ki jih izdolbe detel, uporabljajo za gnezdenje druge ptice, ki si same takšnega gnezdišča ne morejo izdolbsti

foto: Matej Vranič

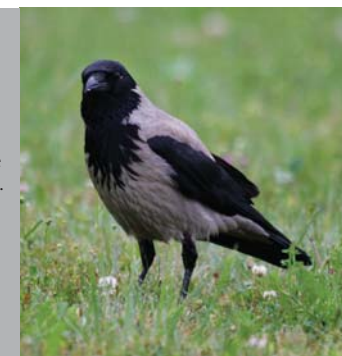

VRSTA: skobec (*Accipiter nisus*)
BIVALIŠČE: gnezdi v iglastih in mešanih gozdovih
HRANA: majhni ptiči
ZANIMIVOST: pozimi vidimo skobce tudi v mestih in vaseh, privabijo ga ptice na krmilnicah

foto: Dominik Bombek

VRSTA: siva vrana (*Corvus cornix*)
BIVALIŠČE: polja, naselja, gnezdi v gozdovih ali gozdičkih
HRANA: pri hrani ni izbirljiva; hrani se z žuželkami, polži, plodovi, mrhovino ...
ZANIMIVOST: siva vrana se lahko križa s črno vrano (razmnožuje)

foto: Janez Papež

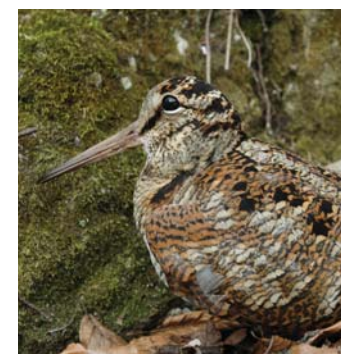

VRSTA: grivar (*Columba palumbus*)
BIVALIŠČE: ustreza mu gozd z odprto pokrajino
HRANA: rastlinska
ZANIMIVOST: jeseni se združijo v večje jate, opazujemo jih lahko na električnih vodnikih nad polji

foto: Ivan Esenko

VRSTA: taščica (*Erithacus rubecula*)
BIVALIŠČE: gnezdi v podrasti, kjer najdejo kritje
HRANA: večinoma žuželke
ZANIMIVOST: pozimi jo lahko privabimo h krmilnici s sadjem (rozine)

foto: Erik Šinigoj

VRSTA: sloka (*Scolopax rusticola*)
BIVALIŠČE: gnezdi v vlažnih gozdovih s posekami, ki se zarastejo z zelišči
HRANA: večinoma žuželke
ZANIMIVOST: pozimi jo lahko privabimo h krmilnici s sadjem (rozine)

foto: Ivan Esenko